Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ενδυνάμωση των νέων ώστε να επιτύχουν βιώσιμη ανάπτυξη μέσω της εκπαίδευσης»

(γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)

(2023/C 100/06)

Εισηγήτρια: η κ. **Tatjana BABRAUSKIENĖ**

Απόφαση της συνόδου ολομέλειας	20.1.2022
Νομική βάση	Άρθρο 52 παράγραφος 2 του Εσωτερικού Κανονισμού
	Γνωμοδότηση πρωτοβουλίας
Αρμόδιο τμήμα	Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη, περιβάλλον
Υιοθετήθηκε από το τμήμα	24.11.2022
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	15.12.2022
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	574
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας	
(υπέρ/κατά/αποχές)	126/1/1

1. **Συμπεράσματα και συστάσεις**

1.1. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) καλεί τα κράτη μέλη να επιβεβαιώσουν εκ νέου τη δέσμευση που ανέλαβαν στην COP26 [1] να καταστήσουν τη δράση για το κλίμα και τη βιώσιμη ανάπτυξη βασική συνιστώσα του εκπαιδευτικού προγράμματος. Είναι ζωτικής σημασίας να αναγνωριστεί η ανάγκη επανασχεδιασμού του μέλλοντος μαζί με τους νέους και επινόησης ενός νέου κοινωνικού συμβολαίου που θα μετασχηματίζει θετικά την εκπαίδευση.

1.2. Για την επίτευξη αλλαγής προτύπου, η ΕΟΚΕ τονίζει ότι απαιτείται μια ολοκληρωμένη διαθεματική προσέγγιση, η οποία θα διασφαλίζει τη συνεργασία μεταξύ των διαφόρων ενδιαφερομένων, των κοινωνικών εταίρων και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών. Οι οργανώσεις νεολαίας και η μη τυπική εκπαίδευση διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στη σχετική ευαισθητοποίηση και στη στήριξη της υλοποίησης των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ).

1.3. Η ΕΟΚΕ προτρέπει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να συνεχίσει να εστιάζει στις ανάγκες της νεολαίας στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού έτους Δεξιοτήτων 2023, συνδέοντάς το με τη βιώσιμη ανάπτυξη και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι στον σημερινό μεταβαλλόμενο κόσμο.

1.4. Η ΕΟΚΕ επικροτεί τον συντονιστικό ρόλο της Επιτροπής στην προώθηση έργων, την κατάρτιση, την ανταλλαγή ορθών πρακτικών και την επικοινωνία μεταξύ των εκπαιδευτικών για την προώθηση της υλοποίησης των ΣΒΑ στον τομέα της εκπαίδευσης. Ωστόσο, η εκπαίδευση —τόσο η θεωρητική όσο και η πρακτική— για προσεγγίσεις και στρατηγικές βιώσιμης ανάπτυξης θα πρέπει να σχεδιάζεται σε τοπικό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο και να βασίζεται σε συνεπή έρευνα και σαφή σχέδια δράσης· θα πρέπει δε να συμπεριλαμβάνει παρακολούθηση, δυνατότητα συνεχούς βελτίωσης και ανταλλαγή εμπειριών.

1.5. Η ΕΟΚΕ τονίζει τον σημαντικό ρόλο τόσο του κοινωνικού διαλόγου όσο και του διαλόγου με τους πολίτες στην ενσωμάτωση των ΣΒΑ σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης, στην τυπική και μη τυπική εκπαίδευση και στην κατάρτιση των εκπαιδευτικών, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι περιλαμβάνουν σαφή πλαίσια ικανοτήτων που ευνοούν συγκεκριμένους μαθησιακούς στόχους και μεθόδους αξιολόγησης.

1.6. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι οι πάντες χρειάζονται τις απαιτούμενες γνώσεις για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής, ιδίως όσον αφορά όλες τις πτυχές της βιώσιμης κατανάλωσης και παραγωγής, την πραγματοποίηση υπεύθυνων διατροφικών επιλογών και τη μείωση της σπατάλης τροφίμων, καθώς και τη χρήση βιώσιμης ενέργειας. Η εκπαίδευση των παιδιών θα πρέπει να υποστηρίζεται από τη διά βίου μάθηση των γονέων και τη διαπαιδαγώγηση των πολιτών. Επιπλέον, θα πρέπει να προαχθεί η προσέγγιση όλων, μεταξύ άλλων μέσω της στήριξης των οργανώσεων νεολαίας για το ζήτημα αυτό.

---

[1] Συμπεράσματα των συμπροέδρων της συνόδου κορυφής των υπουργών Παιδείας και Περιβάλλοντος στην CoP26 με τίτλο «Learn for our Planet. Act for the climate» (Μάθηση για τον πλανήτη μας. Δράση για το κλίμα).

1.7. Η ΕΟΚΕ ζητεί την καλύτερη σύνδεση των επενδύσεων της ΕΕ με την εκπαίδευση για τη βιώσιμη ανάπτυξη μέσω της χρήσης κονδυλίων της ΕΕ προερχόμενων, μεταξύ άλλων, από τον Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΜΑΑ), το πρόγραμμα Erasmus+, το πρόγραμμα «Ορίζων», το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+).

1.8. Η ΕΟΚΕ καλεί όλα τα κράτη μέλη να παράσχουν βιώσιμες και ποιοτικές δημόσιες επενδύσεις προκειμένου να διασφαλιστεί η ενσωμάτωση των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης στην εθνική εκπαίδευση, όχι μόνο στη θεωρία αλλά και στην πράξη, μέσω της ανάπτυξης ολοκληρωμένων προγραμμάτων σπουδών για την εμφύσηση δεξιοτήτων κριτικής σκέψης και τεκμηριωμένης λήψης αποφάσεων.

1.9. Η ΕΟΚΕ καλεί τα κράτη μέλη να προσφέρουν αποτελεσματική στήριξη στους εκπαιδευτικούς για να καταστεί ελκυστικότερο το επάγγελμά τους. Ενώ υπάρχει τεράστια έλλειψη εκπαιδευτικών στην Ευρώπη, η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα χρειάζεται άξιους εκπαιδευτικούς, με αξιοπρεπείς μισθούς και ικανοποιητικές συνθήκες εργασίας. Για τον μετασχηματισμό του εκπαιδευτικού συστήματος, είναι μείζονος σημασίας να εξασφαλιστεί υψηλής ποιότητας αρχική και συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση των εκπαιδευτικών, ισότητα και ένταξη στα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και καινοτόμος οργάνωση των σχολείων.

1.10. Η ΕΟΚΕ ζητεί να τεθεί η νεολαία στο επίκεντρο της διαδικασίας εκπαίδευσης και μάθησης. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με τη μείωση της γραφειοκρατίας που σχετίζεται με το επάγγελμα του εκπαιδευτικού, με παράλληλη εστίαση στην καινοτόμο παιδαγωγική και στη στενή συνεργασία με τους σπουδαστές. Σε αυτό το πλαίσιο, είναι σημαντική η προετοιμασία όλων των εκπαιδευτικών τόσο για την αποτελεσματική χρήση των νέων τεχνολογιών όσο και για νέα μαθησιακά πλαίσια, είτε στο πρόγραμμα σπουδών είτε στη δική τους ζωή. Θα ήταν επωφελές να αξιολογηθεί η σκοπιμότητα της ανάπτυξης ειδικής διαδικτυακής πλατφόρμας ή συναφούς πίνακα για την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών.

1.11. Η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εργαστεί με μέλημα την καθιέρωση ενός ευρωπαϊκού δείκτη για τη μείωση της φτώχειας και της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου, σύμφωνα με την εκπαίδευση για τη βιώσιμη ανάπτυξη, προκειμένου να καταπολεμηθούν οι ανισότητες. Ο δείκτης αυτός θα μπορούσε να καταρτιστεί εκ παραλλήλου με έναν παγκόσμιο δείκτη.

2. **Ιστορικό και γενικό πλαίσιο**

2.1. *Η ανάγκη για βιώσιμη ανάπτυξη*

2.1.1. Οι πολιτικοί, οι φορείς λήψης αποφάσεων και τα ενδιαφερόμενα μέρη σε όλα τα επίπεδα πρέπει να αναγνωρίσουν ότι ο εκτεταμένος μετασχηματισμός από μια γραμμική οικονομία, βασιζόμενη στα ορυκτά καύσιμα και στην εντατική χρήση των πόρων, σε μια φιλική προς το κλίμα κυκλική οικονομία είναι μεν απολύτως αναγκαίος, αλλά επιφέρει μεγάλη αναστάτωση στη ζωή και στα μελλοντικά σχέδια των πολιτών, ιδίως δε της νεολαίας και των μελλοντικών γενεών.

2.1.2. Ο πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας ανέδειξε επίσης τη μη βιώσιμη ενεργειακή εξάρτηση της Ευρώπης από τα ορυκτά καύσιμα και έθεσε την πράσινη μετάβαση σε ένα νέο γεωπολιτικό πλαίσιο. Για τη μείωση της εξάρτησής μας, η επιτάχυνση της απανθρακοποίησης είναι αναπόφευκτη και πιο αναγκαία από ποτέ. Υπό το πρίσμα των σημερινών και των μελλοντικών προκλήσεων, η Ατζέντα του 2030, οι 17 Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) που περιλαμβάνονται σε αυτήν και η δέσμευση να μην μείνει κανένας άνθρωπος και κανένας τόπος στο περιθώριο παρέχουν μια μοναδική πορεία προς την οικονομία της ευημερίας, την καλύτερη ανοικοδόμηση και την επίτευξη ενός πιο δίκαιου, ισότιμου, βιώσιμου και ανθεκτικού κόσμου χωρίς αποκλεισμούς.

2.1.3. Στο εγγύς μέλλον, η ΕΕ θα πρέπει να αποτελέσει παράδειγμα για τη χάραξη μιας οικονομικά βιώσιμης πορείας προς μια πράσινη και κοινωνικά δίκαιη μετάβαση. Προκειμένου να επιτευχθεί αυτό, η ΕΟΚΕ καλεί τα κράτη μέλη και τα θεσμικά όργανα της ΕΕ να ενδυναμώσουν τους νέους και να διασφαλίσουν τη συμμετοχή τους στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, με παράλληλη προσαρμογή της εκπαίδευσης και της απασχόλησης και κινητοποίηση ακόμη περισσότερων νέων. Σύμφωνα με το *World Programme of Action for Youth until the year 2000 and beyond* ([2]) (Παγκόσμιο πρόγραμμα δράσης για τη νεολαία ενόψει του 2000 και μετά το 2000), που εγκρίθηκε από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών το 1995, οι νέοι σε όλες τις χώρες αποτελούν σημαντικό ανθρώπινο δυναμικό για την ανάπτυξη, αλλά και βασικούς παράγοντες για την κοινωνική αλλαγή, την οικονομική ανάπτυξη και την τεχνολογική καινοτομία. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι οι νέοι είναι οι ηγέτες του μέλλοντος. Πρέπει να υποστηριχθούν για να αποκτήσουν πρόσβαση στην προοδευτική καινοτομία και να ενταχθούν πλήρως στη διαδικασία χάραξης πολιτικής, προκειμένου να ενισχύσουν τη βιώσιμη ανάπτυξη.

2.1.4. Στόχος της παρούσας γνωμοδότησης πρωτοβουλίας είναι να αναλύσει αν και με ποιον τρόπο οι ΣΒΑ ενσωματώνονται στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα των κρατών μελών και να εξετάσει κατά πόσον η προσέγγιση των αντίστοιχων κρατών μελών μπορεί να θεωρηθεί μετασχηματιστική εκπαίδευση για την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης ([3]). Επιπλέον, στη γνωμοδότηση διατυπώνονται συστάσεις για τη στήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των κρατών μελών σχετικά με τον τρόπο προώθησης των ευκαιριών και αντιμετώπισης των προκλήσεων για την περαιτέρω ανάπτυξη πολιτικών για τη νεολαία, με παράλληλη διασφάλιση ότι η εκπαίδευση για τη βιώσιμη ανάπτυξη ενσωματώνεται από ένα πρώιμο στάδιο.

([2]) Ηνωμένα Έθνη — Παγκόσμιο πρόγραμμα δράσης για τη νεολαία.

([3]) Χρησιμοποιούνται διάφοροι όροι· στη γνωμοδότηση γίνεται αναφορά σε «μετασχηματιστική εκπαίδευση για την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης». Ωστόσο, η «εκπαίδευση για τη βιώσιμη ανάπτυξη» και η «εκπαίδευση για την περιβαλλοντική βιωσιμότητα» χρησιμοποιούνται εναλλάξ στο παρόν πλαίσιο. Βλέπε επίσης το γλωσσάριο που περιλαμβάνεται στο παράρτημα.

2.2. *Πολιτικό τοπίο*

2.2.1. Το 2015, τα Ηνωμένα Έθνη ενέκριναν τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) ως ένα φιλόδοξο σχέδιο για να μπορέσει ο κόσμος να αντιμετωπίσει από κοινού τόσο την υποβάθμιση του περιβάλλοντος όσο και τα ζητήματα κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης. Οι 17 ΣΒΑ, με 169 συναφείς επιμέρους στόχους που πρέπει να επιτευχθούν έως το 2030, θέτουν την εκπαίδευση στο επίκεντρο της υλοποίησής τους. Η εκπαίδευση είναι ανθρώπινο δικαίωμα και η εκπαίδευση (συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα) θα πρέπει να είναι προσβάσιμη σε όλους. Ωστόσο, σύμφωνα με την έκθεση της Unesco σχετικά με την υλοποίηση των ΣΒΑ, η δημόσια εκπαίδευση δεν είναι δωρεάν για όλους, ενώ συχνά παρατηρούνται αποκλεισμοί. Συνεπώς, η υλοποίηση του ΣΒΑ 4.7 αποδείχθηκε δύσκολη. Επιπλέον, πολλές χώρες δεν έχουν ακόμη δεσμευθεί πλήρως να καταστήσουν τη δράση για το κλίμα βασική συνιστώσα του προγράμματος σπουδών ([4]).

2.2.2. Ο ΣΒΑ 4.7 αναφέρει ότι, έως το 2030, οι υπογράφοντες θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι όλοι οι εκπαιδευόμενοι θα αποκτήσουν τις γνώσεις και τις δεξιότητες που απαιτούνται προκειμένου να προωθήσουν τη βιώσιμη ανάπτυξη, μέσω, μεταξύ άλλων, της εκπαίδευσης για τη βιώσιμη ανάπτυξη και τον βιώσιμο τρόπο ζωής, καθώς και τα ανθρώπινα δικαιώματα, την ισότητα των φύλων, την προώθηση πνεύματος ειρήνης και μη-βίας, την έννοια του πολίτη του κόσμου και την αναγνώριση της πολιτιστικής πολυμορφίας και της συμβολής του πολιτισμού στη βιώσιμη ανάπτυξη. Η σχετική γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα *Προς μια στρατηγική της ΕΕ για την ενίσχυση των πράσινων δεξιοτήτων και ικανοτήτων για όλους* ([5]) είναι σύμφωνη με τη σύσταση αυτή.

2.2.3. Τα τελευταία χρόνια, η πολιτική της ΕΕ επικεντρώνεται όλο και περισσότερο στην περιβαλλοντική βιωσιμότητα. Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία ([6]), η οποία δρομολογήθηκε το 2019, αποτελεί το σχέδιο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για να καταστήσει την οικονομία της ΕΕ βιώσιμη, σηματοδοτώντας τη φιλοδοξία της να γίνει η Ευρώπη η πρώτη κλιματικά ουδέτερη ήπειρος έως το 2050.

2.2.4. Στο πλαίσιο του σχεδίου της προκειμένου η εκπαίδευση και η κατάρτιση να συμβάλουν στην πράσινη μετάβαση, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε μια σειρά πρωτοβουλιών: πρώτον, την εγκαινίαση του Συνασπισμού Εκπαίδευσης για το Κλίμα ([7])· δεύτερον, τα πρόσφατα εκδοθέντα συμπεράσματα του Συμβουλίου με θέμα: «Ενίσχυση της δέσμευσης των νέων, ως παραγόντων αλλαγής, υπέρ της προστασίας του περιβάλλοντος» ([8]), καθώς και μια σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με τη μάθηση για την πράσινη μετάβαση και τη βιώσιμη ανάπτυξη ([9]). Τρίτον, την ανάπτυξη ενός ευρωπαϊκού πλαισίου ικανοτήτων για την κλιματική αλλαγή και τη βιώσιμη ανάπτυξη ([10]).

2.2.5. Στις 4-5 Απριλίου 2022, το Συμβούλιο «Παιδεία, Νεολαία, Πολιτισμός και Αθλητισμός» υπογράμμισε τον σημαντικό ρόλο που διαδραματίζει ο αθλητισμός στην εκπαίδευση για ένα βιώσιμο περιβάλλον και συνέστησε στα ενδιαφερόμενα μέρη να «*εξεύρουν τρόπους για την προώθηση της εκπαίδευσης όσον αφορά τη βιώσιμη ανάπτυξη και την καλλιέργεια ενός αισθήματος περιβαλλοντικής ευθύνης και ευθύνης του πολίτη μεταξύ αθλητικών σωματείων, ομοσπονδιών και άλλων ενδιαφερόμενων μερών στον τομέα του αθλητισμού*» ([11]).

2.2.6. Το ευρωπαϊκό έτος Νεολαίας 2022 αποσκοπεί επίσης στην προώθηση των νέων ευκαιριών και δυνατοτήτων που προσφέρουν η πράσινη και η ψηφιακή μετάβαση. Η διττή αυτή μετάβαση θα πρέπει να είναι συμπεριληπτική και να δίνει βαρύτητα στην ένταξη νέων με λιγότερες ευκαιρίες και ευάλωτων ομάδων νέων. Η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να συνεχίσει να εστιάζει στις ανάγκες της νεολαίας στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού έτους Δεξιοτήτων 2023, συνδέοντάς το με τη βιώσιμη ανάπτυξη και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι στον σημερινό μεταβαλλόμενο κόσμο.

([4]) Παγκόσμια έκθεση παρακολούθησης της εκπαίδευσης της Unesco, 2021/2: non-state actors in education: who chooses? who loses? (μη κρατικοί φορείς στην εκπαίδευση: ποιος επιλέγει; ποιος χάνει;)

([5]) Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Προς μια στρατηγική της ΕΕ για την ενίσχυση των πράσινων δεξιοτήτων και ικανοτήτων για όλους» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας) (ΕΕ C 56 της 16.2.2021, σ. 1).

([6]) Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία.

([7]) Ευρωπαϊκή Επιτροπή — Συνασπισμός Εκπαίδευσης για το Κλίμα.

([8]) Συμπεράσματα του Συμβουλίου και των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών, συνελθόντων στα πλαίσια του Συμβουλίου — Ενίσχυση της δέσμευσης των νέων, ως παραγόντων αλλαγής, υπέρ της προστασίας του περιβάλλοντος (ΕΕ C 159 της 12.4.2022, σ. 9).

([9]) Σύσταση του Συμβουλίου της 16ης Ιουνίου σχετικά με τη μάθηση για την πράσινη μετάβαση και τη βιώσιμη ανάπτυξη (ΕΕ C 243 της 27.6.2022, σ. 1).

([10]) Bianchi, G., Pisiotis, U. και Cabrera Giraldez, M., GreenComp The European sustainability competence framework (GreenComp — Το ευρωπαϊκό πλαίσιο ικανοτήτων βιωσιμότητας), Punie, Y. και Bacigalupo, M. επιμελητές, EUR 30955 EN, Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο, 2022, ISBN 978-92-76-46485-3, doi:10.2760/13286, JRC128040.

([11]) Συμπεράσματα του Συμβουλίου και των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών με θέμα: «Ο αθλητισμός και η σωματική άσκηση ως εν δυνάμει μοχλός αλλαγής συμπεριφοράς για τη βιώσιμη ανάπτυξη» (ΕΕ C 170 της 25.4.2022, σ. 1).

2.2.7. Είναι σημαντικό να επιτευχθεί η ΕΟΚΕ η καλύτερη σύνδεση των επενδύσεων της ΕΕ με την εκπαίδευση για τη βιώσιμη ανάπτυξη μέσω της χρήσης κονδυλίων της ΕΕ προερχόμενων, μεταξύ άλλων, από τον Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΜΑΑ), το πρόγραμμα Erasmus+, το πρόγραμμα «Ορίζων», το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+). Η καταπολέμηση της απώλειας βιοποικιλότητας, της ρύπανσης και της κλιματικής αλλαγής είναι μία από τις τέσσερις πρωταρχικές προτεραιότητες του νέου προγράμματος Erasmus+ για την περίοδο 2021-2027, παράλληλα με την ένταξη και την πολυμορφία, τον ψηφιακό μετασχηματισμό και τη συμμετοχή στον δημοκρατικό βίο. Η ΕΟΚΕ επικροτεί το γεγονός ότι η διαδικτυακή κινητικότητα θα ενθαρρυνθεί επίσης στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus, προκειμένου να μειωθεί το αποτύπωμα άνθρακα.

3. **Νεολαία, εκπαίδευση και βιώσιμη ανάπτυξη**

3.1. Η σημασία της ανάπτυξης δεξιοτήτων για τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή σε αυτήν, καθώς και στην κυκλική οικονομία, πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά την επανειδίκευση και την αναβάθμιση των δεξιοτήτων των νέων. Οι κοινωνικοί εταίροι (οργανώσεις εργοδοτών και συνδικαλιστικές οργανώσεις εργαζομένων) και οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών διαδραματίζουν καίριο ρόλο στον καθορισμό των προφίλ και των προτύπων εργασίας, καθώς και στην ενσωμάτωση των πτυχών της βιωσιμότητας στη μαθητεία και την κατάρτιση των εργαζομένων. Οι κοινωνικοί εταίροι και η κοινωνία των πολιτών βοηθούν τους νέους να προσαρμοστούν κατά τη μετάβαση από το σχολείο στην εργασία με τρόπο που περιλαμβάνει τη βιώσιμη ανάπτυξη. Ο ρόλος τόσο του κοινωνικού διαλόγου όσο και του διαλόγου με τους πολίτες είναι ουσιαστικός και πρέπει να ενισχυθεί.

3.2. Οι νέοι χρειάζονται ψηφιακή και κοινωνική ένταξη, ποιοτική εκπαίδευση και κατάρτιση, σταθερή απασχόληση, ικανοποιητικές συνθήκες εργασίας, οικονομικά προσιτή στέγαση και στήριξη στον καθημερινό αγώνα κατά της κλιματικής αλλαγής. Απαιτείται περισσότερη έρευνα και πρόσθετα δεδομένα σχετικά με τον αντίκτυπο της κλιματικής αλλαγής στις χώρες, τις περιφέρειες και το τοπικό επίπεδο, συνδέοντάς τη με την πρόβλεψη δεξιοτήτων και θέσεων εργασίας. Ενώ αναγνωρίζεται ότι υπάρχει βαθιά επισιτιστική κρίση στην Ευρώπη και σε άλλες ηπείρους, οι νέοι πρέπει να ενημερωθούν για όλες τις πτυχές της βιώσιμης κατανάλωσης και παραγωγής, τη μείωση της σπατάλης τροφίμων και την πραγματοποίηση υπεύθυνων διατροφικών επιλογών.

3.3. Οι ανισότητες θα πρέπει να αντιμετωπιστούν με την καθιέρωση ενός παγκόσμιου και ευρωπαϊκού δείκτη για τη μείωση της φτώχειας και της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου, σύμφωνα με την εκπαίδευση για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Η μείωση του πληθυσμού των αγροτικών περιοχών ελλείψει προοπτικών απασχόλησης και λόγω ανεπαρκών ευκαιριών εκπαίδευσης έχει καταστροφικές επιπτώσεις για τις νέες οικογένειες. Η πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου αποτελεί πρόβλημα στις αστικές και τις αγροτικές περιοχές, και, συνεπώς, οι πολιτικές που αφορούν την αγορά εργασίας και τη δίκαιη οικονομική ανάπτυξη πρέπει να είναι αποτελεσματικές, προκειμένου να μειωθεί ο αριθμός των νέων που βρίσκονται εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης ή κατάρτισης (ΕΕΑΚ) ([12]).

3.4. Η αποτελεσματική εφαρμογή του ευρωπαϊκού πλαισίου για ποιοτικά και αποτελεσματικά προγράμματα μαθητείας ([13]) και η ενίσχυση του ευρωπαϊκού πλαισίου ποιότητας για την πρακτική άσκηση είναι απαραίτητες όσον αφορά την εκπαίδευση για τη βιώσιμη ανάπτυξη.

3.5. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι, δεδομένης της κλίμακας, της πολυπλοκότητας και της αμεσότητας των ζητημάτων αυτών, απαιτείται ενισχυμένη και καλύτερα συντονισμένη προσπάθεια από την ΕΕ και τα κράτη μέλη, μεταξύ άλλων όσον αφορά τη βελτίωση της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα, η οποία είναι πλέον κρίσιμη. Περιλαμβάνεται επίσης η εκπαίδευση για τη χρήση της βιώσιμης ενέργειας. Οι πολιτικές της ΕΕ και των κρατών μελών για την εκπαίδευση πρέπει να παρακολουθούνται και να χαρτογραφούνται με συνέπεια και παράλληλη ανταλλαγή ορθών πρακτικών μεταξύ χωρών και οργανισμών. Στο επίκεντρο της εκπαίδευσης για τη βιώσιμη ανάπτυξη βρίσκονται ανθρωπιστικές αξίες που επικεντρώνονται στην απόκτηση γνώσεων και στην εξεύρεση ισορροπημένων πρακτικών λύσεων, με συνεκτίμηση των περιβαλλοντικών και των κοινωνικών επιπτώσεων.

3.6. Οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς διαδραματίζουν ουσιαστικό ρόλο στην εκπαίδευση για ένα βιώσιμο περιβάλλον. Οι εκπαιδευτικοί και οι εκπαιδευτές πρέπει να υποστηρίζονται με ποιοτική αρχική και συνεχή επαγγελματική κατάρτιση σχετικά με τη βιωσιμότητα. Η γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα: *Προς μια στρατηγική της ΕΕ για την ενίσχυση των πράσινων δεξιοτήτων και ικανοτήτων για όλους* ([14]) υπογράμμισε το εξής σημαντικό σημείο: όλοι χρειάζονται τις αναγκαίες γνώσεις για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής. Η διά βίου μάθηση των γονέων και η εκπαίδευση των πολιτών είναι απαραίτητες και θα πρέπει να ενισχυθούν μέσω της προσέγγισης όλων, μεταξύ άλλων μέσω της στήριξης των οργανώσεων νεολαίας για το ζήτημα αυτό.

([12]) Το ακρωνύμιο «ΕΕΑΚ» σημαίνει «Εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης ή κατάρτισης» και αναφέρεται σε άτομα που είναι άνεργα και δεν λαμβάνουν εκπαίδευση ή επαγγελματική κατάρτιση.

([13]) Σύσταση του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2018, σχετικά με ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο για ποιοτικά και αποτελεσματικά προγράμματα μαθητείας (ΕΕ C 153 της 2.5.2018, σ. 1).

([14]) Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Προς μια στρατηγική της ΕΕ για την ενίσχυση των πράσινων δεξιοτήτων και ικανοτήτων για όλους» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας) (ΕΕ C 56 της 16.2.2021, σ. 1).

3.7. Η ΕΟΚΕ καλεί τα κράτη μέλη να προσφέρουν αποτελεσματική στήριξη στους εκπαιδευτικούς για να καταστεί ελκυστικότερο το επάγγελμά τους. Ενώ υπάρχει τεράστια έλλειψη εκπαιδευτικών στην Ευρώπη, η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα χρειάζεται άξιους εκπαιδευτικούς, με αξιοπρεπείς μισθούς και ικανοποιητικές συνθήκες εργασίας. Για τον μετασχηματισμό του εκπαιδευτικού συστήματος, είναι μείζονος σημασίας να εξασφαλιστεί υψηλής ποιότητας αρχική και συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση για τους εκπαιδευτικούς, ισότητα και ένταξη στα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και καινοτόμος οργάνωση των σχολείων, καλλιεργώντας πνεύμα ειρήνης και ασφάλειας. Η ενδυνάμωση των νέων για την επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης μέσω της εκπαίδευσης απαιτεί ικανούς επαγγελματίες, εξοπλισμένους με ποικίλα και ισχυρά εργαλεία. Οι ειδικευμένοι εκπαιδευτικοί θα ξέρουν πώς μπορούν να αξιοποιήσουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο στο καθημερινό τους έργο τη Δήλωση του Παρισιού ([15]) και τη Δήλωση του Osnabrück σχετικά με την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (ΕΕΚ) ([16]), προάγοντας τη συμμετοχή των πολιτών στα κοινά και τις κοινές αξίες της ελευθερίας, της ανεκτικότητας και της απαγόρευσης των διακρίσεων στην εκπαίδευση.

3.8. Οι νέοι της Ευρώπης αποτελούν ανεκτίμητο ανθρώπινο κεφάλαιο και πηγή καινοτόμων ιδεών, με τη δημιουργική φαντασία, τον ενθουσιασμό και την ενέργειά τους, και καλούνται να διαδραματίσουν τον σημαντικότερο ρόλο στην προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης στα κράτη μέλη της ΕΕ σήμερα και στο εγγύς μέλλον. Από την άποψη αυτή, τα κράτη μέλη της ΕΕ διαθέτουν μια μεγάλη πηγή αναξιοποίητου δυναμικού για την ανάληψη δράσης. Οι οργανώσεις νεολαίας και η μη τυπική εκπαίδευση διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη στήριξη της βιώσιμης εκπαίδευσης και μάθησης.

3.9. Η ΕΟΚΕ ζητεί να τεθεί η νεολαία στο επίκεντρο της διαδικασίας εκπαίδευσης και μάθησης. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με τη μείωση της γραφειοκρατίας που σχετίζεται με το επάγγελμα του εκπαιδευτικού, με παράλληλη εστίαση στην καινοτόμο παιδαγωγική και στην ανάπτυξη στενής σχέσης με τους σπουδαστές, καθώς και με την προετοιμασία όλων των εκπαιδευτικών τόσο για τη χρήση των νέων τεχνολογιών όσο και για νέα μαθησιακά πλαίσια, είτε στο πρόγραμμα σπουδών είτε στη δική τους ζωή. Η μετασχηματιστική εκπαίδευση απαιτεί μετασχηματιστικούς εκπαιδευτικούς, μετασχηματιστικές δεξιότητες και μετασχηματιστικούς πολίτες. Οι εκπαιδευτικοί και οι εκπαιδευτές χρειάζονται επάρκεια χρόνου, χώρου και πόρων, προκειμένου να είναι σε θέση να εφαρμόσουν την πρακτική και εγκάρσια προσέγγιση της εκπαίδευσης για την περιβαλλοντική βιωσιμότητα [Education for Environmental Sustainability (EES)], βάσει αποδοτικής ομαδικής εργασίας μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών. Πρόκειται για διαθεματικό ζήτημα που αφορά όλους τους κλάδους της εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης στο πλαίσιο μιας διεπιστημονικής παιδαγωγικής προσέγγισης.

3.10. Διαπιστώνεται με ικανοποίηση ότι οι νέοι συμβάλλουν ήδη στη βιώσιμη ανάπτυξη των χωρών τους και στην επίτευξη των διεθνών κλιματικών στόχων, σύμφωνα με την έννοια της «φιλικότητας προς το περιβάλλον» και, επιπλέον, εντάσσονται ενεργά στα διεθνή δίκτυα των κινημάτων νεολαίας που αποσκοπούν στη διατήρηση της φύσης και στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής. Συμπληρωματικά, πρέπει να προσαρμοστούν όλα τα εκπαιδευτικά συστήματα ώστε να παρασχεθεί χώρος για τη μετασχηματιστική εκπαίδευση, η οποία θα δώσει σε περισσότερους νέους τη δυνατότητα να κατευθύνουν τις προσπάθειές τους προς την επίτευξη της μετασχηματιστικής αλλαγής που χρειαζόμαστε. Σύμφωνα με την πρόσφατη έκθεση της διακυβερνητικής επιτροπής για την κλιματική αλλαγή (IPCC), η μετασχηματιστική μάθηση είναι κρίσιμη διότι συμβάλλει στην επίτευξη τόσο κοινής επίγνωσης όσο και συλλογικών δράσεων ([17]).

4. **Η βιώσιμη ανάπτυξη πρέπει να θεωρηθεί συνεχής και ολοκληρωμένη διαδικασία μάθησης**

4.1. Είναι σημαντικό να αναγνωριστεί ότι η βιώσιμη ανάπτυξη του κράτους και της κοινωνίας δεν μπορεί να επιτευχθεί χωρίς τη συνεχή μάθηση, αλλά και την απόκτηση και την κατανόηση νέων εμπειριών. Στο πλαίσιο αυτό, η βιώσιμη ανάπτυξη πρέπει να θεωρηθεί συνεχής διαδικασία μέσω της οποίας η κοινωνία πρέπει να μάθει να ζει με πιο βιώσιμο τρόπο από περιβαλλοντική, οικονομική και κοινωνική άποψη. Μέσω της πρόσβασης στην πληροφόρηση και της ευαισθητοποίησης, αλλά κυρίως μέσω της ανάπτυξης της ικανότητας των ανθρώπων να καινοτομούν και να εφαρμόζουν λύσεις, η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα είναι απαραίτητη, ώστε να αναπροσανατολίσουμε τον τρόπο ζωής και εργασίας μας. Προκειμένου να εκπαιδευτούν οι νέοι για τη συνειδητή προσέγγιση των πιο πολύπλοκων ζητημάτων βιώσιμης ανάπτυξης που αντιμετωπίζουν οι κοινότητες και τα κράτη, είναι αναγκαίο να αναπτυχθούν ολοκληρωμένα προγράμματα σπουδών για την εμφύσηση δεξιοτήτων κριτικής σκέψης και τεκμηριωμένης λήψης αποφάσεων.

4.2. Σύμφωνα με μελέτες και έρευνες που διεξήχθησαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την προετοιμασία της πρότασης σύστασης του Συμβουλίου σχετικά με τη μάθηση για την περιβαλλοντική βιωσιμότητα, μόνο 13 κράτη μέλη διαθέτουν σαφή ορισμό της εκπαίδευσης για τη βιώσιμη ανάπτυξη ή της εκπαίδευσης για την περιβαλλοντική βιωσιμότητα. Είναι λυπηρό το γεγονός ότι ο όρος «εκπαίδευση για τη βιώσιμη ανάπτυξη» και ο ΣΒΑ 4.7 δεν εφαρμόζονται σε ορισμένα κράτη μέλη, μολονότι

([15]) Προώθηση της συμμετοχής των πολιτών στα κοινά και των κοινών αξιών της ελευθερίας, της ανεκτικότητας και της απαγόρευσης των διακρίσεων μέσω της εκπαίδευσης | Δίκτυο Ευρυδίκη.

([16]) Δήλωση του Osnabrück σχετικά με την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση ως καταλύτη ανάκαμψης και δίκαιης μετάβασης στην ψηφιακή και πράσινη οικονομία — osnabrueck_declaration_eu2020.pdf.

([17]) Έκτη έκθεση αξιολόγησης της IPCC, έκθεση της ομάδας εργασίας III: Climate Change 2022: Mitigation of Climate Change (Κλιματική αλλαγή 2022: μετριασμός της κλιματικής αλλαγής), σ. 2871.

αναγνωρίζονται ως αναπόσπαστο στοιχείο του 4ου Στόχου Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ 4) σχετικά με την ποιοτική εκπαίδευση και ως βασικός παράγοντας για όλους τους άλλους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ). Οι εκθέσεις ανά χώρα που αναλύθηκαν δεν έθεσαν συγκεκριμένα το ερώτημα της χρηματοδότησης. Ωστόσο, η Ιταλία, η οποία έχει αρχίσει να αναλαμβάνει δεσμεύσεις όσον αφορά την εκπαίδευση για τη βιώσιμη ανάπτυξη, ανέφερε σαφώς ότι η έλλειψη χρηματοδότησης αποτελεί έναν από τους κύριους λόγους για τους οποίους η υλοποίηση της εκπαίδευσης για τη βιώσιμη ανάπτυξη παρέμεινε στάσιμη. Όταν οι κυβερνήσεις αναγκάζονται να προβούν σε περικοπές λόγω κρίσεων που σχετίζονται με την οικονομία, την ενέργεια και το κόστος ζωής, η εκπαίδευση —όπως και άλλοι κοινωνικοί τομείς— είναι πάντοτε μέρος της εξίσωσης. Η έλλειψη επενδύσεων επιφέρει διάφορες μορφές ιδιωτικοποίησης και ασυμμετρίες στα συστήματα, διαβρώνοντας τόσο την ισότητα όσο και την παιδαγωγική και την ακαδημαϊκή ελευθερία.

4.3. Αυτό που επίσης προβληματίζει είναι εάν χρειαζόμαστε μια κεντρική στρατηγική από την κορυφή προς τη βάση για την επιτυχή υλοποίηση της εκπαίδευσης για τη βιώσιμη ανάπτυξη ή αν υπάρχουν άλλοι παράγοντες που καθορίζουν την επιτυχία της. Η Δανία και οι Κάτω Χώρες δεν διαθέτουν εθνική στρατηγική για την εκπαίδευση για τη βιώσιμη ανάπτυξη, αλλά τα σχολεία τους εργάζονται ενεργά για το θέμα αυτό. Η Φινλανδία διαθέτει εθνική στρατηγική, αλλά εκφράζει φόβους ότι η εκπαίδευση για τη βιώσιμη ανάπτυξη είναι κατακερματισμένη στα σχολεία. Η Ιταλία έχει ήδη συμπεριλάβει την εκπαίδευση για τη βιώσιμη ανάπτυξη στο εθνικό πρόγραμμα σπουδών, αλλά αντιμετωπίζει ορισμένες προκλήσεις όσον αφορά την εφαρμογή της σε περιφερειακό επίπεδο. Η Γαλλία διαμόρφωσε μια εθνική στρατηγική, η οποία τελεί υπό τη διαχείριση των τοπικών εκπαιδευτικών αρχών και εφαρμόζεται σε όλα τα σχολεία μέσω του εθνικού προγράμματος σπουδών και διαφόρων παιδαγωγικών προγραμμάτων. Κατ' αυτόν τον τρόπο, προάγεται η συμμετοχή κάθε επιπέδου, γεγονός που, με τη σειρά του, διασφαλίζει την επιτυχία του εγχειρήματος.

4.4. Ένα από τα κρίσιμα ζητήματα είναι η απόδοση προτεραιότητας στην εκπαίδευση για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Ο ΟΟΣΑ, σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, δημοσίευσε πρόσφατα έρευνα ([18]) για τη χαρτογράφηση των ικανοτήτων περιβαλλοντικής βιωσιμότητας των νέων σε όλες τις χώρες της ΕΕ και του ΟΟΣΑ. Αυτή η νέα προσέγγιση όσον αφορά τις μελέτες και τις αξιολογήσεις θα μπορούσε να αποτελέσει θετικό οιωνό σχετικά με την ιεράρχηση της εκπαίδευσης για τη βιώσιμη ανάπτυξη στα κράτη μέλη. Θα ήταν χρήσιμο να διερευνηθεί περαιτέρω η σχέση μεταξύ των μέτρων των Ηνωμένων Εθνών που αποσκοπούν στην προώθηση της εκπαίδευσης για τη βιώσιμη ανάπτυξη και των μέτρων του ΟΟΣΑ που έχουν ως στόχο τη στήριξη της ανάπτυξης της εκπαιδευτικής πολιτικής μέσω του προγράμματος PISA, προκειμένου να διαπιστωθεί εάν υπάρχουν ασυμμετρίες ως προς τους τρόπους με τους οποίους αυτές οι δύο δέσμες μέτρων διαμορφώνουν τα εκπαιδευτικά συστήματα.

4.5. Δυνητικό εμπόδιο αποτελεί η υλοποίηση της εκπαίδευσης για τη βιώσιμη ανάπτυξη σε χώρες με ομοσπονδιακό σύστημα. Αυτό που έχουμε δει στις εθνικές εκθέσεις είναι ότι ο βαθμός συντονισμού μεταξύ του αρμόδιου ομοσπονδιακού υπουργείου και των περιφερειακών αρχών διαφέρει μεταξύ των κρατών μελών: η Γερμανία αντιμετωπίζει δυσκολίες, ενώ η Αυστρία διαθέτει ένα δίκτυο που ρυθμίζει τον συντονισμό. Ο τρόπος με τον οποίο η ομοσπονδιακή κυβέρνηση της Αυστρίας συμμετέχει στις πρωτοβουλίες από τη βάση προς την κορυφή αποτελεί παράδειγμα που θα μπορούσαν να ακολουθήσουν και άλλες χώρες.

4.6. Είναι απαραίτητο οι σημερινές και οι μελλοντικές κοινωνίες να επανεκτιμήσουν, να επανεξετάσουν και να επαναπροσδιορίσουν την εκπαίδευση από τη σκοπιά της βιώσιμης εκπαίδευσης και μάθησης —από την προσχολική έως την πανεπιστημιακή εκπαίδευση και πέραν αυτής— ώστε να ενστερνιστούν τελικά τις αρχές, τις γνώσεις, τις δεξιότητες, τις πεποιθήσεις και τις αξίες που συνδέονται με τη βιωσιμότητα και στους τρεις τομείς: οικολογία, κοινωνία και οικονομία. Μια τέτοια διαδικασία θα πρέπει να είναι παγκόσμια και διεπιστημονική, να περιλαμβάνει πρωτοβουλίες βάσης, καθώς και το ευρύ κοινό, και να υποστηρίζεται από τις αντίστοιχες κυβερνήσεις. Ωστόσο, η υλοποίηση στις επιμέρους χώρες πρέπει να λάβει υπόψη τα τοπικά χαρακτηριστικά και τα ιδιαίτερα πολιτιστικά γνωρίσματα.

4.7. Η εκπαίδευση για τη βιώσιμη ανάπτυξη θα πρέπει να διαδίδει γνώσεις σχετικά με το περιβάλλον και την κατάστασή του και να αναδεικνύει τις δυνατότητες που υπάρχουν για την προσαρμογή της οικονομίας μας κατά τρόπο που να παρέχει κίνητρα για την απόδοση προτεραιότητας στην ευημερία των ανθρώπων και του πλανήτη, προωθώντας παράλληλα την ισότητα μεταξύ των γενεών και διατηρώντας το φυσικό περιβάλλον. Αυτή η προσαρμοσμένη οικονομία θα πρέπει να δίνει μεγαλύτερη σημασία στις φιλικές προς το περιβάλλον μεθόδους διοίκησης, να παρέχει ευκαιρίες για την καλλιέργεια του σχολαστικού σεβασμού των φυσικών και πολιτιστικών αξιών και να καθοδηγείται από αξίες βασισμένες στην οικολογική δεοντολογία της ευθύνης με στόχο τόσο τη διατήρηση του περιβάλλοντος για τις σημερινές και τις μελλοντικές γενιές όσο και τη βιώσιμη χρήση των φυσικών πόρων.

4.8. Η μετασχηματιστική εκπαίδευση για τη βιώσιμη ανάπτυξη θα πρέπει:

— να βασίζεται στις αρχές και τις αξίες που διέπουν τη βιώσιμη ανάπτυξη·

([18]) Borgonovi, F. κ.ά. (2022), «Young people's environmental sustainability competence: Emotional, cognitive, behavioural, and attitudinal dimensions in EU and OECD countries» (Η ικανότητα περιβαλλοντικής βιωσιμότητας των νέων: συναισθηματική, γνωστική και συμπεριφορική διάσταση στις χώρες της ΕΕ και του ΟΟΣΑ), *Έγγραφα εργασίας του ΟΟΣΑ για την κοινωνική πολιτική, την απασχόληση και τη μετανάστευση*, αριθ. 274, εκδόσεις ΟΟΣΑ, Παρίσι. Borgonovi, F. κ.ά. (2022), «The environmental sustainability competence toolbox: From leaving a better planet for our children to leaving better children for our planet» (Η εργαλειοθήκη ικανοτήτων περιβαλλοντικής βιωσιμότητας: Από το να αφήσουμε έναν καλύτερο πλανήτη για τα παιδιά μας στο να αφήσουμε καλύτερα παιδιά για τον πλανήτη μας), *Έγγραφα εργασίας του ΟΟΣΑ για την κοινωνική πολιτική, την απασχόληση και τη μετανάστευση*, αριθ. 275, εκδόσεις ΟΟΣΑ, Παρίσι. Τα έγγραφα καταρτίστηκαν ως βάση για την επικείμενη δημοσίευση του εγγράφου του ΟΟΣΑ με τίτλο «Skills Outlook 2023» (Προοπτικές δεξιοτήτων για το 2023).

— να επηρεάζει και τους τρεις τομείς της βιώσιμης ανάπτυξης: το περιβάλλον, την κοινωνία και την οικονομία·

— να τονώνει τη διά βίου και την πολύπλευρη μάθηση η οποία προάγει βιώσιμες, υπεύθυνες και προορατικές κοινωνίες που επιδεικνύουν σεβασμό και χαρακτηρίζονται από κριτική σκέψη·

— να υποστηρίζει μια εκπαίδευση υψηλής ποιότητας, η οποία υποστηρίζεται ενεργά και υιοθετεί ολιστικές προσεγγίσεις·

— να προωθεί μια προσβάσιμη εκπαίδευση βασιζόμενη στα δικαιώματα η οποία θα επιδεικνύει σεβασμό, θα είναι συμπεριληπτική και θα τιμά την πολυμορφία·

— να σκέφτεται σε παγκόσμια κλίμακα, αλλά ταυτόχρονα να εστιάζει στα τοπικά ζητήματα και στα πολιτιστικά χαρακτηριστικά·

— να καλύπτει την τυπική, τη μη τυπική και την άτυπη εκπαίδευση·

— να λαμβάνει υπόψη την εξελικτική φύση της έννοιας της βιώσιμης ανάπτυξης.

4.9. Δεν υπάρχουν καθολικά μοντέλα μετασχηματιστικής εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα, και, συνεπώς, κάθε χώρα θα πρέπει να καθορίσει —με την εποικοδομητική συμμετοχή των σχετικών κοινωνικών εταίρων, της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών και άλλων ενδιαφερόμενων μερών, συμπεριλαμβανομένων των οργανώσεων νεολαίας— τις δικές της προτεραιότητες και δράσεις στον τομέα της βιώσιμης ανάπτυξης και εκπαίδευσης. Η συνεργατική διεύθυνση των σχολείων και η αγωγή του πολίτη διαδραματίζουν βασικό ρόλο στη διάπλαση των σχολείων με σκοπό την ενίσχυση της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα. Θα πρέπει να καθοριστούν στόχοι, κύριοι άξονες δράσης και μηχανισμοί, λαμβάνοντας υπόψη τις τοπικές περιβαλλοντικές, κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες και τα πολιτιστικά χαρακτηριστικά.

4.10. Η δημιουργία ενός εκπαιδευτικού συστήματος για τη βιώσιμη ανάπτυξη προϋποθέτει τη μετάβαση από την παραδοσιακή εκπαίδευση σε ένα μοντέλο προσανατολισμένο στη βιωσιμότητα, το οποίο θα πρέπει να βασίζεται σε ευρεία διεπιστημονική γνώση, υποστηριζόμενη από μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για την ανάπτυξη της κοινωνίας, της οικονομίας και του περιβάλλοντος. Η εκπαίδευση αυτή θα πρέπει να περιλαμβάνει έργο σε επίπεδο τυπικής εκπαίδευσης (σχολεία, πανεπιστήμια, ιδρύματα προηγμένης κατάρτισης), μη τυπικής εκπαίδευσης (δημιουργία κέντρων κατάρτισης, σεμινάρια και συζητήσεις στρογγυλής τραπέζης, χρήση των μέσων ενημέρωσης κ.λπ.) και άτυπης εκπαίδευσης (μάθηση από ομοτίμους μέσω εκδηλώσεων, ανταλλαγές νέων, έργα με πρωτοβουλία νέων κ.λπ.). Τα προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης που ενσωματώνουν την εκπαίδευση για την περιβαλλοντική βιωσιμότητα πρέπει να είναι προσβάσιμα και χωρίς αποκλεισμούς. Οι κυβερνήσεις πρέπει να λάβουν υπόψη, σε πρώιμο στάδιο, την πραγματικότητα που βιώνουν οι νέοι που προέρχονται από μειονεκτούντα περιβάλλοντα, καθώς και να διασφαλίσουν ότι θα βρουν τρόπους για να συμπεριλάβουν αυτές τις ομάδες.

Βρυξέλλες, 15 Δεκεμβρίου 2022.

Η Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Christa SCHWENG